

Grästorps kommun

Riktlinjer för ekonomi

Dokumenttyp: Riktlinje

Beslutsinstans: Kommunfullmäktige

Fastställd: 2020-11-23, § 104, reviderad 2024-11-25 § 61 & 2025-02-24 § 9

Giltighetstid: Uppdateras före 2025-12-31

Diarienummer: KS2020/423

Innehåll

1.	Investeringar.....	3
1.1	Grundläggande begrepp	3
1.2	Anskaffningsvärde	3
1.3	Gränsdragning mot underhåll.....	3
1.4	Ny-, till- och ombyggnad.....	3
2.	Investeringsutgifter i Grästorps kommun	4
2.1	Maskiner, fordon och inventarier.....	4
2.2	Fastigheter och anläggningar.....	4
2.3	Investeringar i immateriella tillgångar.....	4
3.	Investeringskalkyl	4
4.	Beslut om igångsättning av investeringsprojekt.....	5
5.	Uppföljning och hantering av investeringsanslag under löpande år.....	5
6.	Redovisningsaspekter.....	6
6.1	Komponentavskrivning.....	6
6.2	Kapitalkostnad	6
6.3	Anläggningsregistret.....	7
7.	Avyttring.....	7
7.1	Avyttring, fordon och inventarier	7
7.2	Försäljning av överskottsmaterial av mindre värde	7
8.	Borgensåtagande.....	8
8.1	Riskbedömning vid borgensåtagande	8
8.2	Egeninsats m m.....	9
8.3	Borgensavgift.....	9
8.4	Uppföljning och rapportering.....	9
9.	Donationsmedel	9

1. Investeringar

1.1 Grundläggande begrepp

Med begreppet investering menas anskaffning av anläggningstillgångar som maskiner, fordon, inventarier, fastigheter och anläggningar. Enligt den kommunala redovisningslagen definierar man en anläggningstillgång som en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Kostnaden för en investering belastar inte anskaffningsåret utan kostnaden fördelas över ett antal år genom avskrivningar. Det är alltså avsikten med innehavet som ska styra klassificeringen av anskaffningen. För att ytterligare förklara begreppet anläggningstillgång brukar man mena tillgångar som har en nyttjandeperiod överstigande tre år och som inte är av ringa värde. Med nyttjandeperiod menas den tid under vilken en funktion eller komponent fortfarande är i drift.

1.2 Anskaffningsvärde

Normalt ska investeringen bokföras till anskaffningsvärdet, d v s utgiften för anskaffandet och/eller tillverkningen av tillgången. Även andra utgifter, t ex frakt, installationer, konsultarvoden m m, som direkt kan anknytas till anskaffandet ska räknas in i anskaffningsvärdet. För ny-, till- och/eller ombyggnad i fastigheter och anläggningar ska även arbetstid och arbetsledning som utförs i egen regi ingå i anskaffningsvärdet.

Förekommer investeringsbidrag eller anslutningsavgifter ska dessa i normalfallet periodiseras mot anläggningstillgångens nyttjandeperiod. Om investeringsinkomsterna är av mindre belopp kan detta istället minska anskaffningsvärdet för tillgången

1.3 Gränsdragning mot underhåll

Genomförda insatser som återställer eller höjer en anläggnings tekniska och funktionella status och standard behandlas som en investering. Om utbytet av en komponent i en del av en anläggningstillgång är underhåll eller investering kan många gånger vara svårt att avgöra. En lämplig gränsdragning är att allt planerat underhåll utgör investering medan löpande och akut underhåll bokförs som kostnad det år åtgärden utförs. Med planerat underhåll menas de åtgärder som är upptagna i den långsiktiga underhållsplanen.

1.4 Ny-, till- och ombyggnad

Åtgärder som innebär standardförbättringar genom ny-, till- och ombyggnad ska i princip alltid bokföras som investeringsutgift. Hit räknas också åtgärder som återställer fastighetens eller anläggningens allmänna standard. Uppstår svårigheter i gränsdragningen mellan löpande underhållskostnader och investering kan även standardhöjande åtgärder delvis ingå i underhållskostnaderna under förutsättning att det rör sig om mindre belopp.

2. Investeringsutgifter i Grästorps kommun

2.1 Maskiner, fordon och inventarier

Investering är en anskaffning av tillgång med en livslängd på minst tre år och som anskaffats för varaktigt bruk. För att kunna klassificeras som investering ska dessutom värdet på varan överstiga ett (1) prisbasbelopp exkl. moms (47 300 kronor 2020). Vid ny-, till- och ombyggnad av fastigheter/lokaler kan inventarier och utrustning som har kortare livslängd och lägre värde, och som direkt kan kopplas till den aktuella fastigheten/lokalen, klassas som investeringsutgift (s k grundutrustning eller förstagångsuppsättning).

2.2 Fastigheter och anläggningar

Vid investeringar i kommunens fastigheter och anläggningar är gränsdragningen mellan planerad underhållskostnad/investeringsutgift och löpande/akut underhåll av vikt.

En investering i en fastighet eller anläggning är vid ny-, till- och ombyggnad där åtgärden innebär en återställning till ursprungligt skick, en standardhöjning och/eller att fastigheten eller anläggningen tillförs funktioner som tidigare saknats. För att kunna klassificeras som investering ska dessutom värdet på åtgärden överstiga ett (1) prisbasbelopp exkl. moms. (47 300 kronor 2020).

Investeringar får inte göras i fastigheter eller anläggningar som inte ägs av kommunen. Sker sådana åtgärder ska dessa kostnadsföras samma år som åtgärden genomförs.

Investeringsbudgetens omfattning fastställs årligen i samband med att budget- och verksamhetsplan beslutas i kommunfullmäktige. Huvudprincipen är att investeringsvolymen ska anpassas och investeringsprojekten prioriteras så att samtliga investeringar kan finansieras utan upplåning. Vid större investeringar enskilda år kan avsteg från denna princip vara nödvändig.

2.3 Investeringar i immateriella tillgångar

Vissa utgifter för utvecklingsarbete som är av väsentligt värde för kommunens verksamhet under kommande år får tas upp som immateriella anläggningstillgångar under förutsättning att anskaffandet av tillgången förväntas ge framtida ekonomiska fördelar, t ex genom framtida kostnadsbesparingar. Det samma gäller utgifter för licenser och liknande rättigheter. Investering är en anskaffning av tillgång med en nyttjandeperiod på minst tre år. För att klassificeras som immateriell investering ska värdet på varan överstiga ett (1) prisbasbelopp exkl moms. Om nyttjandeperioden för tillgången är begränsad, ska en plan för avskrivningar göras som motsvarar nyttjandeperioden.

3. Investeringskalkyl

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsram i maj/juni året närmast före budgetåret. Investeringsplanen ska omfatta minst tre (3) år. I november beslutar kommunfullmäktige om investeringsbudget för kommande år. År två och tre i planen utgör inriktning för kommande investeringar. För varje investeringsprojekt ska en beräkning/kalkyl tas fram. Av

investeringskalkylen ska det, förutom investeringsutgiften, även framgå vilka ekonomiska konsekvenser investeringen får i den löpande verksamheten (driftbudgeten) och motivering/behov av investeringen.

4. Beslut om igångsättning av investeringsprojekt

Vid större investeringar avseende ny-, till- och ombyggnad av kommunens fastigheter och anläggningar krävs ett igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen. Vilka investeringsprojekt som ska omfattas av kravet på beslut om igångsättning ska särskilt markeras i budgeten som fastställs av kommunfullmäktige. I ärendet om beslutet om igångsättning ska projektet kompletteras med uppdaterade och aktuella kostnadsberäkningar, tidplan för genomförande, redovisning av konsekvenser för driftbudgeten samt en redovisning av ev. upparbetade utgifter i form av planering, framtagande av arbetshandlingar, projektering m m för det aktuella investeringsprojektet. Beslut om igångsättning gäller inte inventarier, maskiner och fordon. Finns anslag upptagna i budgeten för denna typ av investeringsutgift är det en verkställighetsåtgärd för förvaltningen

5. Uppföljning och hantering av investeringsanslag under löpande år

Varje investering ska i redovisningen förses med en unik projektkod som tilldelas av ekonomienheten. Investeringsprojekten ska följas upp löpande under året i anslutning till den löpande budgetuppföljningen i kommunstyrelsen. Uppföljningen sker månadsvis enligt en årligen fastställd tidplan. Kommunstyrelsen kan besluta att en mer detaljerad uppföljning av vissa investeringsprojekt ska ske i respektive utskott. Vid misstankar om budgetavvikelser under året kan en om disponering av budgetmedel mellan investeringsprojekt beslutas av kommunstyrelsen inom befintlig investeringsbudget. Beslut om en utökad investeringsbudget sker i kommunfullmäktige. Avstämning av pågående investeringsprojekt ska ske i budgetprocessen. En bedömning ska göras om det finns behov av ytterligare investeringsmedel för pågående projekt i kommande budgetår. Att investeringsmedel inte förbrukats, helt eller delvis, innebär inte att anslaget med automatik överförs till nästa års investeringsbudget. En prövning sker alltid i anslutning till bokslutsarbetet. Beslut om ombudgetering till nästa budgetår sker i kommunstyrelsen. Motsvarande tillvägagångssätt gäller om investeringsanslaget överskridits under budgetåret. Ett beslut i kommunstyrelsen om ombudgetering innebär då att underskottet ska föras över till kommande år för täckning av nytt anslag eller genom om disponering av investeringsmedel. Efter avslutat investeringsprojekt, som krävt ett igångsättningsbeslut, ska alltid en slutredovisning ske av projektet i kommunstyrelsen. Av slutredovisningen ska framgå total investeringsutgift fördelad på delbelopp/etapper samt avstämning mot anbud och/eller entreprenadsumma och det totala budgetanslaget för projektet. Ändrings- och tilläggsarbeten beslutas av samhällsbyggnadschef eller en extern projektansvarig om inte annat beslutas av kommunstyrelsen. Om extern projektansvarig anlitas ska en dialog ske med samhällsbyggnadschef innan beslut för att upprätthålla kostnadskontrollen. Beslut om ändrings- och tilläggsarbeten ska dokumenteras. Delegation för beslut om ändrings- och tilläggsarbeten ska vara skriftlig och avtal ska upprättas i varje enskilt projekt där extern projektansvarig anlitas.

6. Redovisningsaspekter

6.1 Komponentavskrivning

En anläggningstillgång ska årligen skrivas av med ett belopp som svarar mot lämplig avskrivningsplan. Avskrivningstiden ska anpassas till tillgångens olika komponenter och dess nyttjandeperioder. Med nyttjandeperiod avses den tid under vilken en funktion eller komponent fortfarande är i drift.

En bedömning görs vid varje anskaffning där avskrivningstiden ska anpassas till den aktuella anläggningens speciella förutsättningar, t ex verksamhetens art, nyttjandeperiod och indelningen i komponenter m m. Olika avskrivningstider användas för olika delar av en anläggningstillgång när dessa delar har olika nyttjandeperiod, s k komponentavskrivning. Indelning i komponenter av fastigheter och anläggningar framgår i rutinbeskrivning för komponentredovisning.

Avskrivningen ska påbörjas samma år som investeringen tas i bruk. För fastigheter och anläggningar innebär detta normalt samma år som slutbesiktning sker (slutbesiktning av entreprenaden). För ej färdigställda investeringar vid årsskiftet (bokslutstillfället) sker därmed ingen avskrivning på den, så långt, upparbetade investeringsutgiften.

6.2 Kapitalkostnad

Kapitalkostnaden består av avskrivning och ränta och utgör en periodisering av investeringsutgiften. De delar som avgör kapitalkostnadens storlek är investeringsutgiften, räntesatsen och den ekonomiska livslängden (avskrivningstiden).

En investering som pågår under en längre tid kan påföras ränta under byggnadstiden. Den ränta som i så fall ska aktiveras utgör den del av kommunens verkliga räntekostnad som skulle kunna undvikas om inte investeringen kommit till stånd.

Huvudprincipen är att det är den verksamhet som nyttjar investeringen som ska bära den förändrade kapitalkostnaden. Kostnaden ska belasta den verksamhet dit investeringen hör. En möjlighet att reglera detta är genom internhyra.

Grästorps kommun tillämpar rak nominell metod för beräkning av kapitalkostnaden. Detta innebär att avskrivning sker av investeringens anskaffningsvärde och ränta beräknas på restvärdet (bokförda värdet). Metoden ger nominellt minskade kapitalkostnader då räntan beräknas på ett successivt minskat bokfört värde. Nivån för internräntan fastställs årligen i anslutning till upprättandet av budget för nästkommande år.

6.3 Anläggningsregistret

Alla investeringsutgifter tas upp i kommunens anläggningsregister samma år som utgiften bokförs medan avskrivning påbörjas först när investeringen tas i bruk. Anläggningsregistret ska vara ordnat på sådant sätt att varje enskild investering ska kunna följas under hela avskrivningsperioden. Detta är av vikt för att i resultaträkningen kunna redovisa korrekta belopp vid reavinster/-förluster och utrangeringar de år då försäljning, nedskrivning mm varit aktuellt. Ekonomienheten ansvarar för att anläggningsregistret upprätthålls och uppdateras. Verksamheterna ansvarar för att nödvändigt underlag kommer ekonomienheten tillhanda. Detta kan vara uppgifter om försäljning, utrangering, förlust m m

7. Avyttring

7.1 Avyttring, fordon och inventarier

Verksamhetschef äger rätt att fatta beslut om avyttring av fordon och inventarier.

En avstämning ska alltid ske om annan kommunal verksamhet kan ha behov av objektet innan försäljning sker till extern köpare. I de fall där försäljning blir aktuell mellan kommunens verksamheter ska priset utgöras av bokfört värde.

Vid all försäljning till extern köpare ska högsta ekonomiska ersättning eftersträvas. Vid försäljning av material av stort ekonomiskt värde, exempelvis maskiner eller liknande ska förvaltningen använda ett anbudsförfarande.

Realisationsvinst/-förlust vid avyttring av fordon och inventarier påverkar verksamheternas driftredovisning och därmed verksamhetens resultat för året.

All avyttring av inventarier som är upptagna som investeringar i anläggningsregistret eller inventarieregistret ska omgående meddelas till ekonomienheten.

7.2 Försäljning av överskottsmaterial av mindre värde

Förhållningssätt

Försäljning av överskottsmaterial och utrustning ska i första hand ske till enheter inom den kommunala verksamheten. Extern försäljning av material och utrustning får endast ske om det inte finns något behov av egendomen inom kommunens verksamhet. Extern försäljning ska ske med affärsmässighet och till marknadsvärde via värdering. Vid större omfattning ska anbudsförsäljning eftersträvas. Kontantförsäljning ska i möjligaste mån undvikas. Försäljning av kommunal lös egendom ska alltid eftersträvas men avyttring på andra sätt får ske då detta inte är möjligt eller lämpligt.

Material av ringa värde kan skänkas till ideella föreningar eller till annan välgörenhet. Material av lågt värde kan utbudas till försäljning så att allmänheten bereds tillfälle att anmäla sitt intresse. Försäljning kan exempelvis ske genom annonsering eller auktion.

Undantag från regeln att försälja genom annonsering eller auktion får göras i de fall försäljningsintäkten inte beräknas täcka de kostnader som uppstår genom att överskottsinventarier

utbjuds till försäljning. Beslut om försäljning av egendom fattas av nämnden eller av tjänsteperson på delegation.

7.3 Avyttring, fastigheter/anläggningar

All försäljning av fast egendom sker efter beslut i kommunfullmäktige eller efter fastställd taxa (tomtmark).

Anbudsförfarande, eller motsvarande, ska tillämpas vid försäljningen om marknadsvärdet bedöms överstiga tio (10) prisbasbelopp. (473 000 kronor 2020). Om särskilda skäl föreligger i samband med avyttringen kan kravet på anbudsförfarande frångås. Realisationsvinst/-förlust vid avyttring av fastigheter/anläggningar påverkar inte verksamheternas driftredovisning utan hanteras vid sidan av verksamhetsredovisningen.

En realisationsvinst/-förlust regleras då mot finansförvaltningen och påverkar årets resultat.

8. Borgensåtagande

Inledning

I enlighet med dessa riktlinjer kan kommunen gå i borgen eller ingå andra ansvarsförbindelser.

Ett borgensåtagande innebär en kreditrisk för kommunen, eftersom kommunen åtar sig att fullfölja betalningsförpliktelser för annans räkning om denne inte i utsatt tid kan reglera sin skuld. Kommunal borgen förutsätter beslut av kommunfullmäktige i varje enskilt ärende. Borgen förutsätter att den som ansöker om borgen inte kan ställa annan säkerhet.

Kommunal borgen beviljas för lån till,

- kommunala bolag där kommunen har ett väsentligt inflytande, utövar ett rättsligt bestämmande inflytande ¹⁾
- kommunalförbund där kommunen är medlem
- ekonomiska föreningar med ett allmännyttigt intresse
- stiftelser där kommunen har ett väsentligt inflytande, utövar ett rättsligt bestämmande inflytande ¹⁾
- idrotts- och ideella föreningar samt andra sammanslutningar, som enligt kommunfullmäktiges bedömning kan likställas med ideell förening, som verkar inom kommunen Borgen förutsätter att investeringen avser verksamhet som kommunen kompetens-enligt har rätt att bedriva i egen regi.

¹⁾ En ägarandel om minst 30 procent och där åtagandet ska stå i relation till ägarandelen

8.1 Riskbedömning vid borgensåtagande

En riskanalys ska göras som underlag för bedömning av vilken risk kommunen ikläder sig vid ett borgensåtagande.

Innan kommunen beslutar om borgen ska låntagarens kreditvärdighet prövas. Kommunen ska även pröva vilken betydelse ett infriande av borgensåtagandet kan få för kommunens ekonomi samt i vilken utsträckning borgensåtagandet påverkar kommunens kostnader för egen upplåning.

Därutöver krävs att låntagaren har skött sina betalningar och övriga åtaganden till kommunen och andra fordringsägare. Borgen får inte lämnas för lån i utländsk valuta.

8.2 Egeninsats m m

Egeninsatsen ska i normalfallet uppgå till minst 10 procent av investeringskostnaden. Är egeninsatsen lägre än 10 procent ska skälen till detta särskilt anges. 12(12) 20/20 Återbetalning av borgenslån ska påbörjas senast inom ett år räknat från tidpunkten när kommunfullmäktige beslutade om borgensåtagandet. Ursprungliga löptider och övriga lånevillkor får inte ändras utan kommunens medgivande. Investeringar som finansieras med borgenslån ska vara betryggande försäkrade. Kommunen ska under borgensåtagandets giltighetstid hållas underrättad om att försäkring finns i tillräcklig omfattning

8.3 Borgensavgift

Borgensåtagandet är förenat med kostnader och risker för kommunen som ska kompenseras genom en avgift. Borgensavgiften ska täcka kostnader för administration, risktagande och den eventuellt högre räntenivån på kommunens egna upplåning som kan bli följden av att borgensåtaganden påverkar kommunens kreditvärdighet negativt. Borgensavgift om 0,25 procent ska tas ut årligen på beslutat borgensbelopp och debiteras utan dröjsmål efter kommunfullmäktiges beslut. Följande år debiteras borgensavgiften senast den 1 april året efter så länge kommunens borgensåtagande kvarstår. Underlaget för debitering av borgensavgift är då 0,25 procent på kvarstå-ende låneskuld vid närmast föregående årsskifte.

8.4 Uppföljning och rapportering

I kommunens årsredovisning ska upplysningar lämnas om borgensåtaganden och andra ansvarsförbindelser. Informationen ska sammanfattas i not som visar borgensåtagandet i form av skuldens kvarvarande belopp. Vidare ska information lämnas om omfattningen på eventuella infriade borgensåtaganden.

9. Donationsmedel

Vid förvaltning av donationsmedel, stiftelsefonder, ska stiftelsens stadgar följas. Viktigt vid penningplaceringen är att minimera risktagandet. Förvaltning av andra organisationers medel ska godkännas av kommunstyrelsen. Separata regler för kommunens stiftelsefonder är antagna av kommunfullmäktige.